

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΕΤΟΣ Α΄.

Ἀθήναι, τῆ 13 Νοεμβρίου 1898.

ΑΡΙΘ. 20.

ἘΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Τὸ Χάρο πιά δὲν ἔχεις ζευγολάτν
κορμιά νὰ σπέρνῃ κάμπους καὶ βουνά.
Τ' ἀλέτρι του σπκώνοντας στὴν πλάτν,
μακροιά σου φεύγει σ' ἄγνωστν μεριά.

Ἐστῆς θάλασσας τὰ μανιωμένα πλάτν
'συντρόφεψε ἡ ὀργή του τὸ βορνά,
τὴν ἔχθρα του στ' ἀστροπελέκι, νάτν !
Τοῦ Χάρου ἐλείψαν τὰ καματερά!

Καὶ νά, μπροστά σου τώρα μιὰ παρθένα
μὲ διαμαντένιο δρέπανο ἔστὸ χέρι,
θερίζε ἀστάχνα ὀλόμεστα ἔστὴ γῆ.

Καὶ νά, σιτάρια ἔμπρός σου σωριασμένα,
λιχνίζονται ἔστὸ ὀλόδροσὸ σου ἀγέρι
Κ' εἶν' κάθε τους σπυρὶ καὶ μιὰ ζωή !!

Χρ. Βαρλέντης.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ!!

Αὐτὴ ἦτον ἡ φωνὴ ποῦ μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα
του ὁ γέρο Ψηλορείτης ὕστερα ἀπὸ τόσους χρόνους
σκληρωμένους ἔβγαλε, φωνὴ ποῦ τὴν ἀκούσανε ἡ
Σφακιανὲς μαδ' ἄρες κι' ἐσειστίκανε κι' αὐτές,
γιατὶ μεγάλο τ' ἀκουσμα, παραπολὺ μεγάλο τῶν
ἐφάνηκε....

Πέρασαν χρόνια δύστυχα πολλὰ, τὸ αἷμα σὰν
ποτάμι ἔτρεξε διακόσια καὶ πενήντα τώρα χρόνια
καὶ μέρος νὰ σταθῆς ἀμάτωτο δὲν ἔμεινε, μόν' ἔλα
ποτιστήκανε ὄρη, βουνά καὶ κάμποι ἀπὸ τὸ ἅγιο καὶ
τιμημένο αἷμά σου, τυραννισμένη τῆς Τουρκιάς κι'
ὄρφανισμένη Σκλάβα. Ὅμως τὸ φλογερὸ δὲν ἄφισες
τουφέκι σου, μόν' ἄπωνα κτυποῦσες καὶ ἐπάλευες,
ὡς ποῦ αὐτὸ ποῦ πόθησες καὶ γύρευες ἐβρῆκες.

Εὐλογημένη ὥρα !...

Καὶ εἶσαι τώρα πλειὰ ἐλεύθερη, ὦ παραπονε-

μένη Κόρη! Έβγαλες από τὰ στήθη σου τὸ βάρος ποῦ τὰ πλάκωνε κι' ἀνάσασι δὲ σάφινε νὰ πάρης. Ἄφισε τὸ λαιμό σου τὸν κρινόλευκο τοῦ τυράννου τοῦ μιᾶρου τὸ χέρι, ποῦ τὸν ἐσφιγκε, φωνὴ γιὰ νὰ μὴ βγάλη κι' ἀκούστη τὸ ἅγιο σου μαρτύριο καὶ τῆς σκλαβιάς σου ὁ πόνος. Καὶ εἶσαι πειὰ ἐλεύθερο τῆς θάλασσάς μας Σούλι. — Τὸ τί ὑπόφερες εἰς τῆς Τουρκιάς τὰ νύχια ποῦ σὲ σφίγκανε δούμισυ αἰῶνες, τὸ ξέρουνε παντοῦ 'ς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Ἐχεις κι' ἐκεῖ παιδιὰ ποῦ τάδιωξε τοῦ Τούρκου ἢ φωτιά καὶ ὁ σίδηρος. Ἐζήσανε μακρὰ σου ὄρφανὰ 'ς τὲς πίκρες, ἐξορίες καὶ τὲς στέρησες καὶ ὄνειρό των ἕνα εἶχανε γλυκό, τῆ λευθεριά τὴν ἅγια σου ν' ἀκούσσουνε γιὰ νὰ λθουνε μὲ δάκρυα χαρᾶς, γονατιστὰ αὐτὴ νὰ προσκυνήσουν...

Κι' ἀκούστηκε τὸ ἄγγελμα τ' ἀπίστευτο!... Ἐστὴ φέρνει τὴν ἐλευθεριά τῆς μάνας σου βλαστὰρι πολυαγάπητο, ὁ Νίδος ὀζηλεμένος, ὁποῦ θέλησε βοήθεια νὰ σοῦ δώση ἄλλη μιὰ φορά, ὅμως τῶν Δυνατῶν ἢ θέλησι δὲν ἄφησε, γιὰτ' ἦταν ἄλλοι οἱ καιροί...

Δέξου τον, Σιλάβα, τὸν Λευθερωτὴ σου, δέξου τον μ' ὀλάνοιγτη ἀγκάλη καὶ μὲ τὰ φιλιὰ τὰ πύρινα καταπλημμύρισέ τον. Σφίχτον 'ς τὸ πονεμένο στήθος σου τοὺς χτύπους σου ν' ἀκούση καὶ ἀνάψασι εἰς τὸ δίκό του ναῦρης, κύτταξε, ἀποσταμένη Νύφη καὶ μὲ φωνὴ μυρισότομη 'ς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, πῶς εἶσαι πλειὰ ἐλεύθερη, ἐλεύθερη, διαλλάγησε!

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΕΙΡΑΓΑΣ

Ἡ ΜΟΝΗ ΔΑΦΝΙΟΥ

Τεχνουργία τῶν ἐν τῷ ναῷ τῆς Μονῆς Δαφνίου
μουσειοθέσεων.

Αὕτη παρουσιάζει γνησίους πάντας τοὺς χαρακτήρας τῆς Βυζαντινῆς μουσειογραφίας. Ἰδιαίοντως δὲ δι' αὐτῆς ἀναφαίνεται ἡ καλὴ πάσης εἰκόνας ἰδιότης ἢ ἐκ τῆς ἀρμονικῆς ἐνώσεως τῶν χρωμάτων προίονσα καὶ ἡ τῶν φαινῶν τόνων χρῆσις, ἢ διακρίνονσα τὰ ψηφοθετήματα τῆς μονῆς Δαφνίου.

Τὸ ἔδαφος πάντων εἶναι χρυσοῦν κατὰ τὸ κρατῆσαν ἐν Ἀνατολῇ καθεστῶς. (1) Ἐπ' αὐτοῦ δὲ προβάλλει ἀνάγλυφος καὶ οὐχὶ ἐπίπεδος ἢ διαγραφομένη εἰκὼν μεθ' ὅλης τῆς διακριτικῆς εὐκρινείας. ἦν παρέχει ἢ τῶν πολυχρόων ψηφιδῶν χρῆσις. Αἱ διαστάσεις τούτων ποικιλουσιν ἀναλόγως τῆς θέσεως τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ προσώπου, μεγαλύτεραι μὲν ἐκεῖ ἐνθα τὸ ὁμοίμορφον τοῦ τόνου ἢ ἢ ἔλκεισις ἀναγκαίας λεπτότητος ἐπιτρέπει τοῦτο, μικρότεραι δὲ ἐν ἐναντίᾳ περιστάσει. Οὕτως αἱ ψηφίδες τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ἄλλων ἀναλόγων μερῶν παρουσιάζουσιν ἐπιφάνειαν κατὰ μείζον ὅριον 0μ,010², ἐνῶ τὸνναντίον αἱ τοῦ προσώπου 0μ,002²—0μ,003²· αἱ κοινὰ μετροῦσιν ἐπιφάνειαν 0μ,005². Ἡ περὶ τὴν κατεργασίαν τοῦ προσώπου ἐπιβαλλομένη προσοχὴ παρέχει ἐν τῇ μουσειογραφίᾳ οὐ μόνον πολλῶν μικροτέρων διαστάσεων ψηφίδας, ἀλλ'

(1) Ἐν Ραβέννη τὰ πλείστα τῶν ψηφοθετημάτων διαγράφονται ἐπὶ ἐδάφους κυανοῦ.

ἐνταυτῶν καὶ ἰδιαίονσαν περὶ τὴν παρασκευὴν αὐτῶν λεπτότητα.

Ποικίλον καὶ τὸ ὑλικὸν τῶν ψηφιδῶν τούτων ἐν Δαφνίῳ. Ἡ μίλτος, τὸ κατ' ἐξοχὴν τῶν Βυζαντινῶν ὑλικὸν διὰ τὰς μουσειώσεις, κατέχει σπουδαῖον μέρος· ἀλλ' οὐχ ἤττον συναλλάσσουσι τὸ μάρμαρον καὶ ἄλλα κοινὰ τοῦ λίθου εἶδη. Καὶ γνωστὸν μὲν τυγχάνει, ὅτι οἱ τεχνίται ἀπέφευγον κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν χρῆσιν τῆς μίλτου ἐνεκα τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀξίας, καὶ τῆς δυσκολίας περὶ τὴν κατασκευὴν, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ διότι οὐδόλως παρέιχε τὰς ἀναγκαίας πρὸς διαγραφὴν ἀποχρώσεις. Ἄλλα τὸ πολυτελές καὶ τίμιον καὶ λάμπον αὐτῆς προσηγορευτο ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ὑλικὸν εἰς τὰς πλουσίας καὶ μεγαλοπρεπεῖς αὐτῶν διαθέσεις. Τὴν τεχνουργίαν ταύτην τῶν Βυζαντινῶν τοῦ ἐξοικονομεῖν διὰ λίθων τὰς περιστάσεις ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάρκου, ἐνθα πολλὰ τῶν ψηφοθετημάτων διὰ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ὕλης διαγράφονται, καίτοι οὐδαμῶς ἑλλείπουσι πρόσωπα παντελῶς ἐκ μίλτου ἐπεξεργασμένα.

Ἡ τοιαύτη ποικιλότροπος τοῦ ὑλικῶν τῶν ψηφιδῶν ἐν Δαφνίῳ χρῆσις, κοινὴν ἔχουσα τὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλαχοῦ περιωζόμενα ψηφοθετήματα, μαρτυρεῖ ὅτι εἰς τοῦτο πρωτίτως συνετέλεσεν ἡ εὐπορία τῶν μετάλλων καὶ τῶν ἄλλων λίθων κατὰ τὴν περίοικον χώραν. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀσβεστολίθων τῶν ὑποκειμένων καθ' ἅπασαν τὴν Ἀττικὴν ὑπῆρχον ἐφοδία ἀναντιρρήτως πολύτιμα διὰ τοὺς μουσειωτὰς τοῦ Δαφνίου.

Ἐξαιρέσει τῶν χρυσοῦν ψηφιδῶν, αἰτίνες, καθὰ ἐρρέθη, ἐξ ὕαλου οὔσαι, τὴν φυλίδα (cartellina) μόνον ἔχουσι χρυσοῦν, πᾶσαι αἱ ἄλλαι αἱ τεχνιτικῶς παρασκευασμένα εἰσι κεχρωματισμένα καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ὕφην. Ἐλλείπουσιν ὅμως ἀπὸ τῶν ψηφοθετημάτων τοῦ ναοῦ αἱ ἐκ τιμίων μετάλλων καὶ λίθων ψηφίδες, ὧν ἡ χρῆσις οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ. Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν φωτεινῶν ἄλλω, αἰτίνες περιβάλλουσι τὰς κεφαλὰς τῶν ἱερῶν προσώπων πρόκεινται ψηφίδες ἐκ πολυτίμου ὑλικῶν. Τὸνναντίον ἐπικρατεῖ αὐστηροτέρα ἢ τοῦ ὑλικῶν κοινότητα, ἦν ζωηρῶς ποικίλλει καὶ σύμφωνα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης ἀναδεικνύει ἢ τῶν διαφόρων χρωμάτων ἐν κειρῶ διαλλαγή.

Αἱ ψηφίδες δὲν ἐράπτονται τελείως ἀγγέλων, καθὰ τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τοῖς μεταγενεστέροις ψηφοθετήματι. Κρατεῖ εἰσέτι ἢ ἀτελής, οὕτως εἰπεῖν, ἐπεξεργασία, ἣτις τὸν κύριον καὶ ἰδιαίοντα τῆς μουσειογραφίας ἀποτελεῖ χαρακτήρα. Ἀκριβῶς διὰ τοῦ τρόπου τούτου διακρίνονται αἱ βυζαντιναὶ μουσειογραφίαι τῶν μεταγενεστέρων, αἰτίνες τὴν ζωγραφικὴν ἔχουσαι πρότυπον, ἀπέδειξαν ἔργα, κατ' ἐλάχιστον διαφέροντα τῶν προϊόντων αὐτῆς. Ἡ ἄνευ τοῦ ἐλάχιστου διαστήματος συγκόλλησις τῶν ψηφιδῶν καὶ ἡ τελεία αὐτῶν λειότης μετέφεραν τὸν ἀρχέγονον καὶ ἰδιότροπον τῆς τέχνης χαρακτήρα καὶ ἀπέδειξαν διὰ τοῦ ἐκφυλισμοῦ τούτου εἰκονογραφίας λιθίνας ἢ ὑαλίνας, ἄνευ ἰδιαιτέρας τινὸς ἀξίας εἰ μὴ τῆς μακρᾶς τοῦ κατεργαζομένου αὐτὰς ὑπομονῆς. Αἱ ἀτέλειαι, αἱ συμφοεῖς πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην, εἰσὶν ἀκριβῶς αἱ προκαλοῦσαι τὴν ἰδιαίονσαν ἐκ τῶν ἔργων τούτων ἐντύπωσιν, καὶ τὴν ἀξίαν τῆς μουσειογραφίας, ἐξ ἀποστάσεως πάντοτε ἐκτιμητὴν. Ἄλλ' οὐδὲ δόλος τις καὶ ἄλλη ἀπάτη τεχνικὴ καταφαίνεται ἐξ ἐκείνων, αἰτίνες παρατηροῦνται πολλαχοῦ καὶ δι' ὧν νεώτεροι μουσειωταὶ προσεπάθουν νὰ συγκαλύψωσι τὰ κενὰ καὶ τὰς ἑλλείψεις. Οὐτε πρόσθετοι χρωματισμοὶ τῶν ψηφιδῶν, οὐτε ἄλλη τις ξένη ἐπεξεργασία πρὸς τὴν συνήθη τέχνην...

Ἰδιαιτέρως τὰ ψηφοθετήματα τοῦ ναοῦ διακρίνονται

ἐκ τῆς ἀναγλύφου αὐτῶν ἀντιλήψεως. Τὸ ἐπίπεδον, ὅπερ διακρίνει συνήθως παρόμοια ἔργα οὐδόλως ἐφαίνεται ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει. Τὸνναντίον αἱ εὐφῶς διατεταγμένα ἀποχρώσεις, αἱ διὰ πολλαπλασιασμοῦ χρωστικῶν γραμμῶν προκαλοῦμεναι, ἀναδεικνύουσιν οὐ μόνον τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα ὑπὸ τὰς τρεῖς αὐτῶν διαστάσεως. Καὶ ἀληθῆς μὲν ἐστὶν ὅτι ὁ μουσειωτῆς τοῦ ναοῦ οὐδόλως ἠτύπησε χρωμάτων, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ἐπιτυγχάνη τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα διὰ βραμιαίας ἐξασθησῆσεως· ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ μετέρχεται ποικίλους συνδυασμούς, ἀποτελῶν ἐκάστην χρωματικὴν βαθμίδα ἐξ ἀναμίξεως δύο ἢ καὶ τριῶν χρωμάτων. Οὕτω δὲ λεπτότερον καὶ τελειότερον ἀποδεικνύων τὸ ἔργον αὐτοῦ, κατορθοῖ συνάμα νὰ περισώζη τὸ κύριον τῆς μουσειογραφίας γνώρισμα ἐν τῇ ἑλλείψει πάσης πρὸς τὴν ζωγραφικὴν συμπτώσεως.

Ἀξία λόγου τυγχάνει ἡ ἰδιοτροπία τοῦ χρωματισμοῦ τῶν γυμνῶν τοῦ σώματος μερῶν, γίνεται ὅμως χρῆσις τοῦ πρασίνου εἰς τὰς ἀποχρώσεις τῶν ἡμισκιάσεων καὶ τοῦ φωτεινοῦ φαιού. Τὸ ἐρυθρὸν βεβαίως ἀποτελεῖ τὸ κέντρον, ἀκριβῶς δὲ ἡ χρῆσις αὐτῆ τοῦ πρασίνου ἐν τῇ ἀπεικονίσει γυμνῶν μερῶν συνιστᾷ ἰδιοτροπίαν σημαίνουσαν καὶ χαρακτηριστικὴν, καθόσον μόνον μετὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΑ' αἰῶνος καθορᾶται. Ἡ καινοτροπία δὲ αὕτη καὶ ἐτέραν παρέχει ἀποδείξει τῆς χρονολογικῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἐν λόγῳ ψηφοθετημάτων, πρὸς ὃ ἐπίσης συντρέχει τὸ ἐκζητημένον καὶ τὸ ποικίλον τοῦ χρωματισμοῦ, τὸ χαρακτηριστικὸν τοὺς μουσειωτὰς τοῦ ΙΑ' αἰῶνος.

Ἡ ὅλη ἐκ τῆς τεχνοτροπίας καὶ τῆς τεχνουργίας τῶν ψηφοθετημάτων τούτων ἐντύπωσις εἶνε πλήρης ζωῆς καὶ εὐγενείας. Ἡ χάρις καὶ ἡ ἀρμονία τῆς χρωματικῆς κλίμακος, ἢ λεπτότης τῆς τεχνικῆς ἐπεξεργασίας, ἢ λαμπηδῶν τοῦ ὄλου σκηνικοῦ διακόσμου ἀποδεικνύουσι τὸν μουσειωτὴν τοῦ Δαφνίου ἀληθῶς καλλιτέχνην, γνωρίζοντα ἐν τῷ ἐπιβεβλημένῳ περιορισμῷ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης νὰ ἀποδείξῃ ἔργον ἀληθῶς ἀντάξιον τῆς σειράς τῶν αἰῶνων, ἄνευ καταχρήσεως τῶν παρεχομένων αὐτῷ ὑλικῶν μέσων.

Κ. Σπανοῦδης.

ΣΤΙΧΟΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Δὲν ἔχουν πλεῖα οἱ θεοὶ δὲν ἔχουν δύναμι
Νὰ σταματήσουν τὴν ὀρμὴν μας, κρύβονται
Ἐστὰ βάθη τῆς νυχτὸς καὶ μόνος φαίνεται
Ὁ Προμηθεὺς ὁ αἰώνιος.

Καὶ μὲ τὰ νέα φτεροῖ του τρέχει ἢ σκέψι μας,
Τρέχει τὸ σῶμα σὲ καρᾶτια ὀλόφθερα,
Ἐστὸν οὐρανὸ, ἔστιν ἄπειρον πατρίδα μας
Φεγγοβολοῦν οἱ πόθοι μας.

Ἐκεῖ ψηλὰ μία μέρα θὲ νὰ τρέχουνε
Ἀγκαλιασμένα τὰ παιδιὰ μας, σχίζοντας
Τὸ μυρωμένο τῆς ζωῆς τὸ ζέφυρο
Μὲ τὰ φτερὰ τὰ ὀλόχρυσα

Ἐκεῖ ψηλὰ θὰ βροῦνε μὲ ταπεινώσι
Ἐνα θεὸ ποῦ μὲ τὴ σκέψι ἑπλάσαμε,
Τὰ ἰδανικά μας ποῦ ζητοῦμε ἀνώφελα
Ἐκεῖ ψηλὰ θὲ νάβροουμε.

Τὰ πλατεῖά τους φτερὰ νὰ κάψῃ ὁ ἥλιος
Δὲν ἠμπορεῖ ποτέ, κ' ἐκεῖ θὰ ἐνώσουνε
Τοὺς φλογισμένους ἦχους ποῦ σκορπίσαμε
Εἰς τὸ γαλάζιο ἀπέραντο,

Καὶ μὲ τὸ φῶς νέων ἡλίων θὲ νὰ ψάλλουνε
Τ' ἀθάνατο τραγοῦδι τὸ παγκόσμιο
Ποῦ θὰ ἐνώση τὴ γῆ κ' ἐπάνω ἔτ' ἄπειρο
Τ' ἀμέτροτά μας ἄτομα.

Ρίχνω τὰ βέλῃ καὶ μία δάφνην ἀμάραντη
Κρατῶ σφικτὰ καὶ ρόδα γιὰ τὸν ἔρωτα
Κι' ὄλος ζωὴ καὶ μὲ τὸν ἥλιο ἀντίκρου μου
Ἐστὸ μέλλον τρέχω ὀλόφωτος.

Ρίχνω τὰ βέλῃ καὶ μὲ σκέψι ἀμόλυντη
Ἐστὸν οὐρανὸ σπικόνουμαι, τὴ μάννιτα
Καὶ τὴ φωτιὰ ἀψηφῶ κ' ὄλος περιφάνος
Ἄκαρτερῶ ἔτὰ σύγνεφα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

„ΑΣΤΡΑΨΕ ΦΩΣ“

Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὅσα ἄλλοτε ἐδημοσίευσα εἰς τὴν «Ἀττικὴν Ἴριδα» περὶ νεωτέρ. Ἑλλήν. ποιήσ. τὰ ἔργα καὶ ἀκούων τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς μου, ἐρμηνεύων τὰς πεποιθήσεις μου, ἐκθέτων ἐλευθέρως, εἰλικρινῶς καὶ ἀμερολήπτως τὰς ἰδέας μου, ὑπερασπιζόμενος παράπονον ὀλοκλήρου λαοῦ μὴ ἐννοοῦντος πολὺ τὸν ποιητὴν, πρὸς τὸν ὅποιον καὶ τότε ὁμολόγησα τὸν θαυμαστόν μου διὰ τὰ διανοητὰ καὶ Ἑλληνοπρεπῆ αὐτοῦ ποιήματα καὶ μετ' ἴσης παρρησίας καὶ θάρρους ἐζήτησα νὰ πολεμήσω τὴν θεωρίαν του περὶ τῆς ἀσφαλείας ἐν τῇ τέχνῃ, ἢ ὅποια ἐφαρμόζεται εἰς μερικὰ ποιήματά του, ἢ μᾶλλον στίχους του, οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ὡς ἀκατάληπτοι.

Οὕτε φθόνος οὐτε ἀντιζηλιεία μὲ παρεκίνησαν νὰ τὰ γράψω. Ὁμολογῶ τὴν μικρότητά μου ἀπέναντι τοῦ ποιητοῦ... τὸν ὅποιον ἠθέλησα νὰ πολεμήσω, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι οὕτε βέβηλον οὕτε ἀσεβές εἶναι νὰ ζητῆ κανεὶς νὰ συζητήσῃ ἐπὶ θεμάτων διαμφισβητουμένων καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν γνώμην του· τὸ ὅποιον ἀναγκάζομαι νὰ κάμω καὶ σήμερον, ἔτοιμος πρὸς τὸν φωτὸς καὶ τῆς ἀληθείας νὰ κλίνω τὸ γόνυ!

Εἰς τοὺς Ἠρωϊκοὺς Περιπάτους τοῦ κ. Παλαμά ἀνεγνώσκα μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἀπολογίαν περὶ τέχνης ἐνὸς ἰδανικοῦ ποιητοῦ Φημίου.

«Ἀστραψε φῶς» ἦτο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἄρθρου. Καὶ ἀληθῶς εἶδον φῶς μέσα εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ Φημίου· ἀλλὰ φῶς συγκεντρωμένον εἰς ἕν σημεῖον, φαινόμενον, ὡς ἄστρον βραχίαι εἰς σκοτεινὸν οὐρανόν.

Εἶναι μεγάλη ἀλήθεια ὅτι ὁ τεχνίτης οὐδὲν κοινὸν ἔ-

χει με τὸ πλῆθος. Ἄλλ' εἶναι πάλιν ἀλήθεια ὅτι ὁ τεχνίτης εἶναι μάγος, ὁ ὁποῖος κάμνει τὸ πλῆθος νὰ αἰσθάνηται πτερά εἰς τοὺς ὤμους, καὶ νὰ ἀνυψώνηται διὰ μίαν στιγμὴν εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ ζῆ εἰς ἄγνωστον κόσμον, τὸν κόσμον τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ Φῆμιος παριστάνων τὸν τεχνίτην ὡς ὀμιλοῦντα μόνον μετὸν ἑαυτὸν του, χωρὶς νὰ τὸν ἐννοοῦν οἱ ἄλλοι, ἔχει δικαίον πληρέστατον, ὅταν πρόκειται μόνον περὶ ἑνὸς εἶδους ποιήσεως, τῆς λυρικῆς ποιήσεως τῆς σοφῆς (savante) ὅχι ὁμοῦ καὶ γενικῶς διὰ τὴν τέχνην.

Νομίζω ὅτι ἡ ἱστορία τῶν πλειστων καὶ μεγαλειτέρων ποιητῶν διαψεύδει τὸν Φῆμιον.

Εἰμπορεῖ νὰ ὑπῆρξαν καὶ ποιηταὶ μεγάλοι μὴ ἐννοηθέντες ὑπὸ τῶν συγχρόνων των καὶ δοξασθέντες ἀργότερον, ἀλλὰ διατὶ αὐτοὶ ν' ἀποτελέσουν τὸν κανόνα καὶ οὐχὶ τὴν ἐξαιρέσιν;

Ἄν ἡ θεωρία τοῦ Φημίου περὶ τέχνης εἶναι νέα, διατὶ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὸν Αἰσχύλον, τοῦ ὁποῖου ἐκίστη τραγωδία ἦτο πανήγυρις διὰ τὸν λαόν, καθὼς συμβαίνει σήμερον μετὸν Ἴψεν;

Ἄστραψε καὶ ἄλλο φῶς μέσα εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ Φημίου, φῶς τὸ ὁποῖον ἐδείξε φαλακρὸν τὸν νέον Παρνασσόν μας, πολὺ σωστά! «Χέρσα ἡ γῆ τῆς Τέχνης καὶ τὰ βουνὰ τὰς ἀλατόμητα καὶ ἀπείραχτα τὰ μεταλλεῖά της», ὅπως εἶπεν ὁ ἴδιος. Καὶ εἶμαι συμφωνότατος.

Ἐγὼ δὲν πολμῶ νὰ ρίψω τὰ βάρη εἰς τὸν δυστυχημένον λαόν μας, οὔτε καὶ νὰ τὸν περιφρονήσω. Ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουν τεχνίτες, μάγοι ποῦ θὰ τὸν δέσουν με γοητείας, τί νὰ σοῦ κάμη αὐτὸς ὁ μικρὸς καὶ φτωχός;

Ὡ, ἄστραψε, ὦ φῶς ἀληθινὸ τῆς τέχνης καὶ πιστεύω τῇ δυνάμει σου μεγάλη νὰ μπορέσῃ νὰ φωτίσῃ γύρω στὴ σκοτεινὰ ποῦ μᾶς πλακόνει!

Χρ. Βαρολέντης

Ἀπὸ τὰς «Πικροδάφνες».

Ο Σ Ο Φ Ο Σ

Στὸν ἀγαπητό μου Στέφανο Μαρτζώκν.

Ὁ Λύγρος ὁ γρυσοὺς φρυγομαγᾶ
ἔς τοῦ φιλοσόφου τὸ τραπέζι ἀποσταμένος
ἢ νύχτα σιωπᾶ καὶ μοιραῶ
φρουρεῖ ἀκοίμητος ὁ νοῦς ὁ ἐμπνευσμένος.

Ὁ Λύγρος στείριψε, μὰ γόνει φῶς
λαμπρὸ ἢ φαντασία ἔς τοῦραοῦ τὰ πλάτη
καὶ μεσ' ἔς αὐτὸ βυθίζεται ὁ σοφὸς
κ' εὐρίσκει ἐκεῖ τῆς Ἐπιστήμης τὸ πάλαι.

Θροιάζεται ἔς τὴν δόξα του φορεῖ
περίφορος τῆς θείας ἀλήθειας τὴν κορώνα
καὶ νικητὴς τὸ πνεῦμα προχωρεῖ
νὰ σταματήσῃ τὸν ἀκούραστον αἰῶνα.

Ἀπὸ τὸ πλάσμα αὐτὸ τὸ ταπεινὸ
ξεγύρνεται γενναία ψυχὴ ἔσ᾿ ἀνκαταγίδα
ὀρμαίει ἔς τὸ μηδὲν τὸ σκοτεινὸ
καὶ ἀρπάζει τῆς ἀθανασίας τὴν γλαυμάδα.

Καὶ ἡ Ἄλτρα, μέσα του ποῦ ἠγολογᾶ,
ὡς τὴν κορφή τὸν ξετινάζει τοῦ Κανκᾶσου
καὶ μετὸν στογασμὸ του κυνηγᾶ
τὸν δῆμιον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ φωνάζει: **στάδου!**

Ὡ θαῦμα! Ποιοὶ ἀφάνταστοι θεοὶ
καὶ ἀστέρια ὠνευμένα ἐσθύσαν ἐκεῖ ἐπάνω
καὶ ὄση φωτιὰ καὶ ἄν εἶχαν καὶ ζωὴ,
τὴν ἔδωκαν ἔς αὐτὸν τὸν γίγαντα τὸν γάρο;

Σ τὴν ὕστερη τοῦ Λύγρου ἀναλαμπὴ
γιὰ ἰδὲς τὸν σκελετὸ ἐκείνον ποῦ ἀγρυπναίει,
γιὰ ἰδὲς μετὸν μυτιὰ του τὴν θαμπὴ
τὰν ἡλια τοῦ γρόνου βάθη πῶς μετράει.

Ὡ ἀγωνία! Χρόνοι θλιβεροὶ
πέρασαν καὶ ἡ ψυχὴ ταλαιπωρεῖται ἀκόμα
λυών' ἢ καρδιά, μὰ ὅλο προχωρεῖ
ἔς τῆς νύχτας τὸν ὠκεανὸ τὸ πλάνο σῶμα.

Καὶ ἀπ' τὴν κεφαλὴ τὴν φαλακρὴ
λάμπει ἡ ἰδέα, ποῦ τὸ ἄγνωστο φωτίζει,
καὶ κόσμους, ποῦ ἔμεναν ὡς χθὲς νεκροί,
μεσ' ἔς τῆς ζωῆς τὴν κολυμβήθρα τοὺς βαπτίζει.

Σ τὴν σάπια σάρκα, ἔς τὸ ἄρρωστο κορμί,
ποῦ τὸ ἄφησε ὁ γρόνος δίχως αἷμα καὶ ὄψι,
ἐν τῇ δαιμόνιο, ποῦ ἔμπορεῖ μετὸν ὄρη
ἔς τὸ διάβα του βουνὰ νὰ ρίξῃ καὶ νὰ κόψῃ.

Ἐμπρὸς ἔς τὸν νικητὴ τὸν τρομερὸ
πότε, ὦ Ἡλιε, θὰ σταθῆς καὶ σύ; Ὡ Φύσας,
τοῦ τάφου τὸ μυστήριον φοβερὸ
καὶ ἄλυτο γινάτορ ὡς πότε θὰ κρατήσῃς;

Ὁ Λύγρος ξεψυχάει καὶ ὁ σοφὸς
γυρνάει ἀπ' τὸ αἰθέριο του ταξεῖδι ἀράζει
τὸ πνεῦμα ἐκεῖ κοντὰ ἔς τὸ ἄφρον φῶς
καὶ ἡ καρδιά ἔς τὸ κοιμητηρὶ τῆς στενάζει.

Ὡ στεναγμὸ μυριόφωνε! ὦ κρυφὸ
τραγοῦδι τῆς λαχτάρας, μελωδία τοῦ πόνου,
ἀγιάτρευτο ἔς τὸν γέροντα σοφὸ
ποῦ πάθος ἄφησε ἢ γοητεία τοῦ χρόνου;

Ποιὸς στοιχειωμένος πόθος μυστικᾶ
ἔς τοῦ στήθους του τὰ βάθη ξαναζωοτανεύει
καὶ ποιά ὄρη ξυπνάει ξαφρικᾶ
καὶ τοῦ σοφοῦ τὴν θεία ἐπιπέδα φαρμακεύει;

Ἀναστενάζει ὁ μάρτυρας, ὅπου λαμπρὸς
τῆς δόξας στέφανος στολίξει τὸνομά του,
ποῦ ὁ νοῦς του ἀτρόμαχτος πεταίει ἔμπρὸς,
γανάψῃ πυρκαϊὰ ἔς τὰ σκότη τοῦ θαλάτου;

Ὁ Λύγρος τρέμει καὶ ὁ σοφὸς ἔς αὐτὸ
τὸ λαγιασμένο φῶς του μετὰ φτερά ζεφύρου,
μὲ ἀγνώτο πρόσωπο καὶ ἀρτιωτὸ
βλέπει μιὰ νύφη, πλάσμα θεικοῦ ὀνείρου.

Καὶ ἡ ἄσπρη ὠμορροῖα δειλὰ-δειλὰ
μέσ' ἔς τῶν λωτῶν ἀποκοιμᾶται τὴν ἀγκάλη
καὶ ὁ Ἔρωσ τὴν χαϊδεύει ἀπαλὰ
καὶ κλέφτει ὀληρ τὴν λάμψι ἀπ' τὰ γυρᾶτά της
[κάλλη.

Καὶ ὅσο σβύνει ὁ Λύγρος σιωπηλὰ,
καὶ ἡ νύφη γίνεται ἰσκιος μαῦρος καὶ πεταίει
ἔς τῆς ἀμαρτίας τὰ σκότη καὶ γελᾶ
καὶ ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὰ μάτια γάρεται καὶ πάει...

Ἐσθυσε ἡ Μοῖρα ἡ ἄδικη τὸ φῶς,
μαζὺ μαυτὸ καὶ τὸνεῖρο τὸ μάγο ἐγράθη...
ξεγνάει τὸ μεγαλειὸ του ὁ σοφὸς
καὶ καταβαίνει κλαίοντας ἔς τοῦ ἄδου τὰ βάθη...

I. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ο ΚΩΜΟΣ ΤΟΥ CHOPIN (*)

Ἀγαπητή, εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ἡ Κυρία δὲ Βολέδ
πρὸς τὴν κόμησσαν Σταβόλ παρὰ τῇ ὁποῖα ἐδίδοτο ἡ
λαμπρὰ ἐκείνη διασκεδάσις πρὸς τιμὴν τοῦ Harald
Kalder, τοῦ περιωνύμου ἐξερευνητοῦ, ἀγαπητή μου, ὁ
Harald Kalder σας εἶνε μία ἄρκτος, ἀληθῆς ἄρκτος...
λευκὴ. Καὶ πιστεύω ὅτι τὸ μόνον ὅπερ ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς
περιηγήσεώς του... τοῦτο μεταξύ μας, ἐννοεῖται εἶνε ἡ
κρυπτὴ ἀγριότης τοῦ εἰδεχθοῦς τούτου ζῴου.

— Ὡ! ἀγαπητή μου Κλάρα, εἶσθε αὐστηρά...
— Ἀλλὰ πλέον ἢ δικαία... Παρατηρήσατέ τον καλ-
λίτερον.

Εἰς τὸ μέρος τῆς αἰθούσης ἐνθα διεσκεδάζε τὸ ἀφρό-
γαλα τῶν ἀριστοκρατικωτέρων καὶ ὠραιότερων παρισινῶν
γυναικῶν, μόνος ἐν μέσῳ τῶν ποικιλοχρόμων ἐσθῆτων
καὶ περικορμίων ἐξ ὧν διεφαίνοντο οἱ περικαλέστατοι τοῦ
κόσμου ὄμοι καὶ στήθη ἀδαμανταυγῆ, ὁ Harald Kal-
der, κατηφῆς, μετ' ἠθος βαρύθυμον, μετ' ἡμικλειστους τοὺς
ὀφθαλμούς, ὑπνωττε πράγματι ἐπὶ τῆς ἑδρας του, ἐν ᾧ
ἐν τῷ κλειδοκυμβάλῳ ὁ οὐχ ἦττον ὀνομαστός Στίλμαν
ἀνέκρουε τὸν περιάλητον κῶμον τοῦ Chopin.

Ὁ οὐσιώδης χαρακτήρ τῆς μουσικῆς τοῦ Πολωνοῦ
συνθέτου εἶναι ἡ παράδοξος αὐτῆς πρωτοτυπία. Ἔστιν
ἐντέλως διάφορος τῶν ὄσων προηγουμένως ἠκούσθησαν
καὶ ἐν τούτοις συνενοῖ πᾶν ὅτι ἀποτελεῖ τὸ γόητρον τῶν
ἄλλων μουσικοδιδασκάλων. Φέρει τὴν ἀφέλειαν τοῦ Μο-
ζάρ τὴν εὐστροφίαν τοῦ Ροσσίνι, τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ
Βεργλιό, τὴν περιπάθειαν τοῦ Σχοῦβερ, τὸ λεπτόν πάθος
τοῦ Σχοῦμαν, τὴν βαθύτητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Βεε-
τόβεν.

Οὐδέποτε ἴσως μουσικὸς ἠδυνήθη νὰ συνδυάσῃ τὸσαύ-
την πραγματικὴν μουσικῆς ἐπιστημοσύνην μετὰ τόσῃς

(*) Σημ. Μετ. Le nocturne de Chopin. — Ὁ Chopin ἦν
περίφημος κλειδοκυμβαλιστῆς, Πολωνὸς τὴν καταγωγὴν, εἰσα-
γαγὼν εἰς Γαλλίαν τὰς μαζούρκας ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις τῷ
1849.

ἐλευθέρως καὶ διαυγοῦς ἐμπνεύσεως. Οὐδεὶς ποτὲ τῶν ἐφα-
μιλλῶν του ἠδυνήθη, ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ ἄσματος καὶ
τῆς ὀρχήστρας. νὰ παράγῃ ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων πλή-
κτρων τοῦ κλειδοκυμβάλου τοὺς ἐκφραστικωτέρους ρυθ-
μούς τοῦ πάθους καὶ τῆς ὀδύνης,

Διὰ τὸν μουσικὸν τούτον τῆς μεγαλοφυίας ἀπαιτοῦνται
ἐξαιρετικοὶ ἐρμηνεῖς. Ὁ θέλων νὰ μεθερμηνεύσῃ τὰς θε-
σπεσίους ταύτας σελίδας δεόν νὰ κέκτῃται ἐν ταύτῳ ἀ-
παράμιλλον ἰδιοφυίαν καὶ ἐξοχον ἀντίληψιν, ὅπως ἀπο-
σπᾷ ἐκ τῶν κυμάτων ἐκείνων τῆς ἀρμονίας τὸ ἐξέχον
αὐτῶν πνεῦμα, οὕτως εἰπεῖν τὴν ψυχὴν των.

Ὁ Στίλμαν ἦτο εἰς τῶν προνομιούχων τούτων. Τὸ
σπάνιον αὐτοῦ τάλαντον τῷ εἶχε περιποιήσῃ, νεαρῷ ἔτι,
φήμην πανευρωπαϊκὴν. Εἶχε καταπλήξῃ διὰ τῆς μάγου
τέχνης του τὰς πρωτεύουσας ἀπάσας, ἄς ἀλληλοδιαδό-
χως ἐπέσκεψθη. Ὑπὸ τοὺς δακτύλους αὐτοῦ, τὸ κλειδο-
κύμβalon δὲν ἦτο πλέον τὸ κοινὸν ἐκεῖνο ὄργανον οὐ αἰ
ἀντιπαθεῖς καὶ ἐκμελεῖς ἀντηχήσεις ἀποβαίνουσι μάλιστα
ἀληθῆς. Ἐγίνετο τι θελκτικόν, αἰθέριον, ὅπου τὰς ὑλικὰς
τοῦ μηχανισμοῦ δυσκολίας καὶ τῆς προσωπικῆς προσπα-
θείας οὐδ' ἠδύνατο κἄν τις νὰ ὑποπτεύσῃ. Οὔτε ἀκροβα-
τικὴ ἐνέργεια, οὔτε ἀγέρωχος, οὔτε σχολαστικότης. Ἀ-
πέδιδε τὴν ἐντύπωσιν αἰολίδος κινύρας μελωδούσης ὑπὸ
τοὺς ἀοράτους δακτύλους δαιμονίου τινος τῆς μεγαλο-
φυίας.

Ἐπρεπέ τις νὰ ἔχη τὴν ἐξημμένην τῆς κυρίας δὲ Βο-
λέδ κενοδοξίαν, ἵνα μὴ ἀφεθῇ εἰς τὸ θέλητρον τῆς θείας
ἐκείνης μουσικῆς θείως ἐρμηνευομένης.

Ἀπὸ τινων ἐβδομάδων, καθ' ἃς οἱ Παρισίιοι διηνεκῶς
ἀνευφήμουν τὸν μέγαν διερευνητὴν Harald Kalder, ἡ
κυρία δὲ Βολέδ, χήρα, ἐλευθέρω, εἰς ἄκρον πλουσία, ἀγ-
χιστεύουσα πρὸς τοὺς μᾶλλον ἀριστοκρατικούς οἴκους,
καταγοητευθεῖσα ἐκ τοῦ ἠρωϊκοῦ περιηγητοῦ, εἶχε συλ-
λάβῃ τὴν ἰδέαν νὰ τὸν κατακτήσῃ, νὰ τὸν νυμφευθῇ.

Ἀρκετὰ ὑπερήφανος διὰ τὴν καλλονὴν της, ὥστε νὰ
ἦ βεβαία ὅτι θὰ ἀγαπᾶται δι' ἑαυτήν, ἱκανῶς εὐπαρη-
σίαστος ὥστε νὰ ὀμολογῇ διαρρήδην τὸν σκοπὸν της, οὐ-
δεμίαν εἶχε παραλίπη εὐκαιρίαν πρὸς συνάντησιν τοῦ
ἥρωος αὐτῆς.

Πλὴν, ἀγένην ἐξακρίβωσις, ὁ Harald Kalder οὐδὲ
κἄν ἐφαίνετο παρατηρῶν τὸ τέχνασμα, καὶ ἡ Κυρία δὲ
Βολέδ ἤρχιζε νὰ ἐκδηλῇ ποῖαν τινα ἀντίθεσιν πολὺ δι-
καιαν πρὸ τῆς τοιαύτης περιφρονήσεως περὶ τῆς ἐπιθυρίζον
ἤδη πανταχοῦ.

Καθίστατο γελῶσιον, ἀφόρητον.
Οὔτε αὐτὴ ἡ κοινὴ φιλοφρόνησις, οὔτε μία λέξις, οὔτε
εἰς χαιρετισμὸς,

Ἦτο πάντως ἄγριός τις, χωρικός τοῦ Δουνάθους,
ἄρκτος λευκὴ ἐξ ἧς οὐδὲν εἶχε τις νὰ περιμένῃ, οὐδὲν νὰ
ἐπιζῇ καὶ τὸ καλλίτερον διὰ τὴν ὠραίαν Κλάραν ἦτο
νὰ παραιτηθῇ ὀριστικῶς τοῦ ὀνείρου της.

Ἡ κόμησσα Σταβόλ, φίλη ἐκ παιδικῆς ἡλικίας καὶ
συμμητῆτρια τῆς Κυρίας δὲ Βολέδ, ἐνόησεν ἄριστα ὅτι
συνέβαιεν ἐν τῇ εὐλόγως παρωζυσημένῃ ἐκείνῃ ψυχῇ.
Ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειάν της καὶ νὰ συντελέσῃ
ἂν μὴ ὅπως ἐπιτύχῃ, τοὐλάχιστον νὰ προκαλέσῃ μίαν
ἐξήγησιν, συνέντευξιν ἧτις θὰ τῇ ἐπέτρπε νὰ ἐξέλθῃ
ἀξιοπρεπῶς τῆς σφαλερᾶς καταστάσεως ἐν ἣ ἄπερίσκε-
πτος εἶχε περιπέσῃ.

Ὁ κῶμος ἐτελείωνε. Γλυκύτατοι, μελαγχολικοὶ καὶ

διαυγείς, οι τελευταίοι ρυθμοί ἐξηφανίζοντο τερψιθύμως διαπεραστικοί, ὑπὸ τούς εὐστρόφους τοῦ καλλιτέχνη δακτύλου.

Παρατεταμένος θαυμασμοῦ θροῦς ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ὁμήγυριν.

Εἶτα, αὐτομάτως, ὁ Harald Kalder, ἐπιλήσμων τῆς τάξεως καὶ ἐθιμοτυπίας, ἐφόρμησεν οὕτως εἰπεῖν πρὸς τὸν Στίλμαν, ὃν ἐνηγκαλίσθη ἐγκαρδίως, ἐν ᾧ δάκρυα συγκινήσεως ἀπῆστραπτον εἰς τούς ὀφθαλμούς του.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὡς εἰς τὰς ἐπισήμους τελετάς, ὅταν τὸ τελευταῖον πυροτέχνημα, ἡ πατροπαράδοτος πυραυλοδέσμη, ἀνακαίηται, τὸ πλῆθος καθήρχετο βραδέως διὰ τῆς μεγάλης κλίμακος τοῦ μεγάρου Σταβόλ, ἐν ᾧ οἰκίον δειπνον συνήνους τούς προσωπικούς τῶν οἰκοδεσποτῶν φίλους καὶ τινὰς λογάδας προσκεκλημένους.

Ἐκεῖ, ἐν σχετικῇ οἰκειότητι, πονηρῶς ποιουμένη χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων τῆς, ἡ κόμησσα Σταβόλ μετέβαλε τὴν τάξιν τῶν συνδαιτυμόνων καὶ ἔχουσα τὸν Harald ἐκ δεξιῶν, τὸν Στίλμαν ἐξ ἀριστερῶν, ἐκάθισε τὴν ὠραίαν Κυρίαν δὲ Βολέδ πλησίον τοῦ ἐπισήμου ἐξερευνητοῦ.

Μετ' οὐ πολὺ, ἐν ᾧ περὶ αὐτοὺς αἱ συνδιαλέξεις ἐξωπυροῦντο, εἶδος τι τετραφωνίας συνίστατο μεταξύ τῶν τεσσάρων τούτων προσώπων. Μετὰ λεπτῆς μετριοφροσύνης ὁ Πολωνὸς ἦρος ἐπανέφερον ἀνα πᾶσαν στιγμὴν τὴν σειρὰν τοῦ διαλόγου τῶν ἐπὶ τοῦ ἀπαραιμίλλου τάλαντου τοῦ Στίλμαν.

— Ὅ, τι ἐπράξα, ἔλεγε, μὲ ὀλίγην ἐπιμονήν, θάρρος καὶ χρῆμα, πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ τὸ κάμῃ. Ἄλλὰ πόσοι θὰ συνέπιπτον, ἐπὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων, ὑπὸ τὰς καλλίστας συνθήκας, ὑπὸ τούς ἰκανωτάτους καθηγητάς, νὰ κατορθώσωσι παραπλήσιον ἀποτέλεσμα;

— Ἀναφριδύλλω, ὑπέλαβεν ὁ Στίλμαν. Ἄλλὰ ἐπὶ ἐτι μείζονος ἀριθμοῦ ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς πόσον ὀλίγοι ἰκανὰ κεκτημένοι χρήματα ἵνα ἀγάγωσιν εἰς πέρας τὸ ἔργον, ἔσχον τὸ πολλοστημόριον τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἐπιμονῆς ὧν ὁμολογήσατε ὅτι παρέσχετε δείγματα. Ἀριστοτέχνας, μᾶς θεωροῦσιν ἐτι, τὸν Liszt, τὸν Rubinstein τὸν Ritter, τὸν Paderewski, . . . ἐν ᾧ οἱ ἐφάμιλλοι ἡμῶν . . .

Ἡ Κυρία δὲ Βολέδ ἐφρικίασεν.

— ὦ! ἀνεφώνησε μετὰ τόνου, ἐὰν ἤμην ἀδελφὴ ἢ σύζυγός σας, δὲν θὰ ἐφεύγετέ ποτε. . . Ἄλλὰ διατί λέγετε περὶ τῶν ἀτυχῶν προηγουμένων σας ὅτι ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι ἡμῶν ; . . .

— Διότι δὲν ἐγνώρισαν, Κυρία, τὰς σκληρὰς συναίσθησεις τῆς ἐπανόδου. Ἄλλὰ τοῦτο συνδέεται πρὸς τὴν ἱερὰν συγκίνησιν ἣν πρὸ ὀλίγου μοι προὔξενησεν ἡ θαυμαστὴ ἔρμηνεία τοῦ Chopin ἣν ἠκούσαμεν. Καὶ . . . θὰ ἦτο οὐ μόνον σχοινοτενὴς ἀφήγησις ἀλλὰ καὶ λίαν μελαγχολικὴ καὶ ἀνιαρὰ.

— Ἄλλ' εἴμεθα ἐντελὸς μεταξύ μας, ἀπεφάνητο ἡ κόμησσα Σταβόλ. Οἱ λοιποὶ συνδιαλέγονται ἢ τρώγουσι. Θὰ ὁμιλήσητε μόνον δι' ἡμᾶς τούς τρεῖς . . . καὶ ἐὰν δὲν εἶναι κατὰχρησις . . . Θὰ σᾶς παρακλέσω. . .

— Ἔστω, κυρία, ἀπεκρίνατο ὁ Harald ὑποκλινόμενος.

Ἡ κυρία δὲ Βολέδ εἶπεν ὅτι θὰ μὲ ἠμπόδιζε ν' ἀναχωρήσω. Οἰαδῆποτε καὶ ἂν ὦσι τὰ καθήκοντα τῆς ἀβροφροσύνης, ἡ ἀλήθεια μοι ἐπιβάλλει νὰ εἶπω ὅτι δὲν θὰ ἐπετύχαιεν εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς πρόθεσιν. Λίαν προκατειλημμένος ὑπὲρ τοῦ παρατόλμου μου σχεδίου, δὲν ἠθέλησα νὰ λάβω ὑπ' ὄψει τὰς παρακλήσεις καὶ τὰ δάκρυα λατρευτῆς κόρης μεθ' ἧς ἤμην μεμνηστευμένος, καὶ ἡ

ὁποία, καὶ αὐτὴ ὡσαύτως, ἠθέλησε νὰ τεθῆ μεταξύ ἐμοῦ καὶ τοῦ φρικώδους ἀγνώστου. — Ὅτε εἶδε πάντας τούς κόπους τῆς ἀσυντελείας, ἡ Φρέγια δὲν ἐπέμεινε πλέον. Μόνον, δυνάμει τῶν δικαιῶν ἄτινα τῇ παρεῖχεν ἡ μνηστεία μας, ἀπήτησε καὶ ἐπέτυχε τοῦ δικαιώματος νὰ εὐπρεπίσῃ ἢ ἰδίᾳ τούς δύο θαλάμους, οἵτινες ἦσαν ἐπεφυλαγμένοι δι' ἐμὲ ἐν τῷ πλοίῳ τῆς περιηγήσεως.

Ἐπειδὴ συνέβαιεν ἐνίοτε νὰ παίζωμεν καὶ οἱ δύο συγχρόνως, à quatre main, κατὰ τὰς ἐσπέρας ἄς διηρχόμεθα ὁμοῦ, αὕτη ἔσχε τὴν περιπαθῆ καὶ λεπτὴν ἐπίνοιαν νὰ τοποθετήσῃ ἐκεῖ τὸ κλειδοκύμβαλόν μας.

— Οὕτως, εἶπεν, εἰμί βεβαία ὅτι θὰ μὲ σκέπηθη πάντοτε!

Καὶ ὄντως, ὅτε ἠρχίσαμεν νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἄμετρον ἀνίαν τοῦ μακροῦ ἐκείνου διάπλου, δὲν εἶχον ἢ νὰ καθίσω πρὸ τῆς πληκτροστοιγίας ἣν τοςάκις οἱ ἄβροὶ αὐτῆς δάκτυλοι εἶχον διατρέξῃ, ἵνα ἀνευρεθῶ διὰ τῆς διανοίας πλησίον τῆς προσφιλοῦς μοι Φρέγιας, ἣν ἡ ἀπουσία καὶ ἡ ἀπόστασις καθίστων ἐτι μᾶλλον προσφιλή. Πλὴν μόνω, ἑμαυτῷ μόνω εἶχον ἐπιφυλάξῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἄπτομαι τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ὄργανου.

Μακροῦ διάπλου, εἶπον! ὦ! καὶ, μακροῦ, μακροῦ, φρικώδως μακροῦ. Τοσοῦτον φρικωδεστέρου, καθ' ὅσον ἀντὶ νὰ καταδοκῶμεν ἐπιχειρήσῃ ἀφίξιν εἰς γραφικὰς τινὰς πόλεις ἢ χώραν ὀνειαν, ἀλλὰ φιλοξενον, δὲν ἐνητενίζομεν ἢ χειμᾶδια, καὶ ὁποῖα χειμᾶδια!

Ἡ τρικυμία ὁσημέραι καθίστατο δριμυτέρα καὶ ὁ οὐρανὸς ζοφερώτερος.

ὦ! ὁ οὐρανὸς ἐκεῖνος! ἐξημέρωνεν; ἐνύκτωνε; Ποῖον ὄνομα νὰ δώσω εἰς τὸ ἀμαυρὸν ἐκεῖνο φῶς ὅπερ ἐξεπέμπετο ὑπὸ σκιεροῦ θόλου ὁμοίου πρὸς πελώριον κώδωνα ἐξ ἀλκμῶν ὑέλου, πῶς νὰ ὀρίσω τὴν ἀφόρητον εἰς τούς ὀφθαλμούς ἀντανάκλασιν ἐκείνην, ἣν ἀνταπέδιδον οἱ παγώδεις ὀρίζοντες, οὗς συγκεχυμένως ἐτι ἐβλέπομεν μακρὰν, τόσο μακρὰν, ὥστε καθ' ἑκάστην ἐφαίνοντο φεύγοντες πρὸ ἡμῶν.

Ἐφθάσαμεν αὐτοὺς ἐπὶ τέλους, τῆς δὲ ἀλλοκότου ἐκείνης ναυσιπορίας εἰς τὴν χώραν τῶν πάγων μεταξύ τῶν ὄγκολιθῶν καὶ νησίδων μόνῃ ἡ πορεία ἐνὸς τῶν ὑπὸ τριῶν ἵππων συρομένων ὑπερμεγέθων λεωφορείων σας εἰς στενήν τινα καὶ ἐμπορικὴν ὁδὸν κατὰ τὴν προσφορετέραν ὄραν διὰ πρόσκόμματα τῶν ἀμαζῶν θὰ ἠδύνατο νὰ σᾶς παράσχη ἰδέαν τινα κατὰ προσέγγισιν.

Ἐφ' ὅσον διήρκεσεν ὁ πρωτότυπος ἐκεῖνος πλοῦς, καθ' ὃν ἡ εἰδικὴ τοῦ πλοίου ἡμῶν κατασκευὴ ἔκαμε θαύματα, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς πάλης κατὰ μυρία δυσχερειῶν ἄς εἴχομεν νὰ κατανικήσωμεν, ἡ προσοχὴ ἦν ἔδει νὰ καταβάλλωμεν εἰς τὴν διεύθυνσίν μας, ἡ ἀκκτάπαυστος ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῶν κινδυνῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν πάγων μᾶς ἀψηχόλει τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ ἔχωμεν σχεδὸν τὸν χρόνον νὰ στενοχωρηθῶμεν. Ἡμέραν τινα, ἀποτόμως, βίαιος τινὰς ἀνέσεις τὸ πλοῖον, οὐ ἡ πῶρα εἰσέδυσεν εἰς μέγαν καὶ ἐπίπεδον ὄγκον πάγου ἀτελευτήτως πρὸ ἡμῶν ἐπεκτεινομένου. Ἡθέλησα νὰ διατάξω νὰ διευθύνομεν τὴν μηχανὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀλλ' ἡ κίνησις ἐφάνη τόσο κινδυνώδης, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ σταματήσωμεν. Τὴν νύκτα μάλιστα, ὁ πάγος συνέσφιγγε τελείως τὰς πλευρὰς τοῦ πλοίου. Ἀπεκλείσθημεν.

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀφρωσιωμένην σύμπραξιν τῶν συντρόφων μου, καὶ τὴν συμβολὴν τῶν τελευταίων ἐπιστημονικῶν τελειοποιήσεων, κατώρθωσα νὰ

προσεγγίσω εἰς ὀνομαστὰ τινα σημεῖα ἀπρόσιτα καὶ νὰ ἀνεύρω τὰ ἴχνη τοῦ ἀτυχῆς ἐκπλου ὅστις μοῦ εἶχε προηγηθῆ.

Τοῦ ἔργου συντελεσθέντος—μὴ λησμονῆτε ὅτι ἀπήτησε πολλοὺς μῆνας ὑπερανθρώπου περιηγήσεως—ἐπανήλθομεν εἰς τὸ πλοῖόν μας. Πλὴν σκληρὰ πραγματικότης μᾶς περιέμενε. Τὸ θάλλον ἔαρ, ὅπερ ἠλπίζομεν ὅτι θὰ ἔλυε τὸν ἀποκλεισμόν μας, ἐβράδυνεν ἐκτάκτως καὶ αἱ ἡμέραι καὶ αἱ ἐβδομάδες διέρρεον ὑπὸ τὴν ἀνιαιρωτέραν ἀδράνειαν.

Ἡ ἰδέα τοῦ μέλλοντος θριάμβου δὲν ἐπερρῶνεν ἡμᾶς πλέον. Τὸ ἠθικὸν ἡμῶν ἐδοκιμάζετο σκληρῶς ὑπὸ τῆς ἀφορήτου πλῆον ταύτης ἀπομονώσεως. Δεινότερα ἐξ ὅλων ἡ ἀπόγνωσις μᾶς παρέλυεν ὁσημέραι. Οὕτε θάρρος πλέον οὔτε θέλησις. Ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ μας ἦσαν καταπεπονημένοι ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς ἀντανάκλασεως τῶν παγετωδῶν ἐκτάσεων, τὰ ὡτὰ μας βεβαρυμένα ἐκ τῆς νεοκίης αὐτῶν σιγῆς, ὁ ἡσθενώμενος ἡμῶν ἐγκέφαλος μᾶς προσέβαλλε διὰ φαντασιοσκοπιῶν καὶ ἀποπλανήσεων.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων τῆς δεινῆς μελαγχολίας, ἐθεώμην ἀορίστως εἰς τὸ κενὸν τοῦ ὀρίζοντος, μετὰ φρίκης ἀναλογιζόμενος ἐὰν ποτε θὰ ἐπανεβλεπον τὴν πατρίδα μου, ὅτε γνωστοτάτη μελωδία, αὐτὸς ὁ κῶμος, ὃν τόσο θαυμασιῶς μᾶς ἠρμηνεύσατε τὴν ἐσπέραν ταύτην, ἀγαπητὴ Στίλμαν, ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀτάραχον αἰθέρα. Τίς λοιπὸν, ἐκ τοῦ πληρώματος, ἠθέτησε τὴν ἀπαγόρευσιν, ἣν εἶχον κάμῃ, τίς λοιπὸν ἐπαίξεν οὕτω;

Ἔσπευσα πρὸς τὸν θαλαμίσκον μου. Προχωρῶν συνήτησά τὸν βοηθόν μου ἐπίσης ὡς ἐγὼ ἐκπληκτον.

Δὲν εἶθε λοιπὸν ὑμεῖς ὅστις παίζετε; εἶπεν ὄλω ἐμβρόντητος. Τότε, ἀπορῶ, διότι οὐδεὶς εἶναι βεβαίως ἰκανὸς νὰ παίξῃ τοιοῦτοτρόπως.

— Ἐλθετε μαζί μου, τῷ εἶπον.

Καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν πρὸς τὸν θαλαμίσκον, ἡ μελωδία καθίστατο ἀσθενεστέρα, εἰς τὴν θύραν, ἦτο ὡς ἠχὼ ἀφρασηκυῖα, μακρυσμένη.

— Παράδοξον! ἀνέκραξα προσπαθῶν νὰ ἀνοίξω. Ἡ θύρα ἦτο κεκλεισμένη μὲ διπλὴν στροφήν.

Πυρετωδῶς ἔκαμα τὰς δύο στροφὰς τῆς κλειδῆς καὶ εἰσώρμησα εἰς τὸ διαμέρισμα ἐν ᾧ εὕρισκετο τὸ κλειδοκύμβαλον.

Ἦτο κενόν. Ὁ ὑποπλοίαρχος καὶ ἐγὼ ἀνηρευήσαμεν ἐπὶ πολὺ ἀνωφελῶς.

Μόνον κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἔλαβον τὴν σκληρὰν ἐξήγησιν τοῦ αἰνίγματος τούτου. Ἡ προσφιλις μου Φρέγια ἦτο νεκρά. καὶ ἡ ψυχὴ τῆς φεύγουσα διὰ τοῦ ἀπείρου εἶχεν ἔλθῃ νὰ μοι ἀποδώσῃ ἕνα πανύστατον χαιρετισμόν.

Ἰδοὺ διατί ἔκλυσα ἀκρῶμενος ὑμᾶς τὴν ἐσπέραν ταύτην, ἀγαπητὴ καλλιτέχνη, καὶ διατί ὡσαύτως κατέληξεν ὁ Harald μετὰ σκυθρωποῦ ὑπομειδιζήματος ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν κυρίαν δὲ Βολέδ, δὲν θὰ νυμφευθῶ ποτέ.

Ἀθήνησι, τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1898.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τοῦ Paul Nagour).

Πέτρος Δ. Μανουδάκης

Ο Ε Ρ Ω Σ

«Ὁ ἥλιος παρέχει τὸ φῶς, ἡ μέλισσα τὸ μέλι, ὁ κῆπος τὸ ῥόδον, τὸ δένδρον τὴν σκιάν, ἡ γῆ τὴν ἀνάπαυσιν, ὁ πλοῦτος τὸ χρυσίον αὐτοῦ, ὁ πένης τὸν κόπον του, ὁ στρατιώτης τὴν εἰρήνην, ὁ ἱερεὺς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὁ ποιητὴς τὴν

φαντασίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ γυνὴ μόνον παρέχει. . . τὴν εὐτυχίαν διὰ τοῦ ἔρωτος».

«Πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι πρὸ τοῦ ἔρωτος».

Τὶ εἶν' ὁ ἔρωσις ;

Ὁ σύζυγος. — Διάβολος μὲ διχλωτοὺς μέτωπον καὶ πόδας.

Ἐπιπέτης ξενοδοχοῦ — Γραφεῖον ἰδιαίτερον.

Ἰατρός. — Παράβρωμα, διάρρηξις τοῦ στήθους ἢ πληγὴ ξίφους.

Ποιητὴς. — Εἶναι ἡ δρόσος τῆς ψυχῆς.

Ἐργάτης. — Μικρὸν δεῖπνον, μέγα θέαμα, ὑψηλὸς μελαγχροινὸς καὶ ὀλίγη γαλέτα.

Γέρον. — Δένδρον ἀποξηρανθέν.

Ἐπικαταλλάκτης. — Μεγίλη προίκα.

Ἐμπόρος ἐνδυμάτων. — Ἰματιοθήκη ὑποκριτοῦ.

Νεαρίος. — Ἐλπὶς.

Συμβολαιογράφος. — Ὁραῖον συμφωνητικόν.

Ἰερεὺς. — Θυσία.

Ἐπανδρευμένη γυνὴ. — Ἀπηγορευμένος καρπός.

Θερμὸς (γυνὴ). — Μικρὰ ἔδρα.

Ἀμαθελάτης. — Δρόμος μὲ τὴν ὄραν καὶ μὲ παραπετάσματα καταθασιμένα.

Ν. ἄνις. — Δέσμη ἴων (μενεξέδων).

Μουσικός. — Duo μὲ πολλὰ bémols à la clef.

Χήρα. — Μυθιστόρημα ὑφιστάμενον.

Ἀγροφύλαξ. — Ἐγκλημα ἐπ' αὐτοφώρῳ.

Μία ἠθοποιός. — Τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον.

Στρατιωτικός. — Βολὴ ἐν καιρῷ.

Γεροντοκόρη. — Κωφός.

Δικηγόρος. — Περίστασις ἐλαφρυντικὴ.

Κλητὴρ. — Προσωπικὴ κράτησις.

Ὁραία γυνὴ. — Ζητιάνος (ἐπαίτης).

Χαρτοπαίκτης. — Τυχρὸν παίγνιον.

Χορεύτρια. — Ὀλίσημα.

Κυνηγός. — Εὐτυχὲς κυνήγι.

Δύσμορφος γυνὴ. — Τυφλός.

Ἐδλαθὴς γυνὴ. — Μυστήριον.

Πυροσβέστης. — Πυρπολητής.

Μαῦτα. — Ὁ καλῆτέρός μου πελάτης.

Παλίμπαις. — (ἕδων).

Καὶ τὰ ποτήρια τ' ἀδειανὰ

γεμίστε τα, ὦ φίλοι,

καὶ τὰ κορίτσια τ' εὐμορφα

φιληστέ τα στὰ χεῖλη.

Ἐνα φιλικὴ μοναχὸ

θὰ μὲ τρελλάνῃ τὸ πτωχὸ.

Φιλάρεσκος γυνὴ. — Ἐπικίνδυνον βοηθητικόν.

Τρελλός. — Κιθάρα.

Νόθον παιδίον. — Μαρτυρικὸν τῆς γεννήσεώς μου.

Ἐποικίτης. — Ἀνταγωνιστής.

Ἐκδότης περιοδικῶν. — Ὁ ἔρωσις εἶναι αἰνίγμα καὶ λύσις αὐ-

τοῦ τὸ αἶσος.

Ἐταίρα. — Ἐπίθεσις τοῦ Βορρᾶ (ὄλωσις ξένη δι' αὐτήν).

Φρόνιμος. — Τρομερὸν παιδίον.

Θιρωρός. — Σκάνδαλον.

Διπλωμάτης. — Ὁ καθηγητὴς μου.

Συγγραφεὺς δράματος. — Θωμίγξ (σπάγος) ἀνταξία τοῦ σχοι-

νίου κρεμαμένου.

Ἀρχιτεμπανιστής. — Ἀοιδὸς τοῦ καφέ-κονσέρ.

Ἐμπορος. — Ἡ διπλογραφία.

Ἀγνιδία. — Κούνια.

Ἀθῶν παιδίον. — Μὲ ἀποδιώκουσιν.

Λατινιστής.—Felix qui potuit rerum cognoscere causas!

Λεξικόν.—Αίσθημα ζωηρῆς ἀγάπης.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ —Περιστολή τοῦ παντός εἰς ἓν ὄν, αὐτὸ καὶ μόνον καὶ ἡ διαστολή ἐνός καὶ μόνου ὄντος μέχρι θεοῦ.— Ἔρωσ, ὁ ἀσπασμὸς τῶν ἀγγέλων πρὸς τὰ ἄστρα — Ὁ ἔρωσ εἶναι πρᾶγμα κραταῖον τόσῳ, ὥστε τὴν φύσιν ἔχει ἀγγελιαφόρον του. Θεῖος σπινθὴρ ὡς αὐτή, ἀδιαίρετος, ἀτελεύτητος ὡς αὐτή. Εἶναι ἐν ἡμῖν ἐστία πυρὸς ἀθανάτου, αἰδίου, ὃ οὐδὲν δύναται νὰ περιορίσῃ καὶ οὐδὲν νὰ σθέσῃ. Καίτοι τὸ αἰσθάνεσθαι μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστέων καὶ ἀκτινοβολεῖ, τὸν βλέπεις μέχρι τοῦ βάθους τοῦ οὐρανοῦ.— Ὁ ἔρωσ εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ οὐρανοῦ.— Ὁ ἔρωσ εἶναι οὐράνιος ἀναπνοὴ ἐκ τῆς αὔρας τοῦ παραδείσου.

Ὁ Πλάτων.— Ὁ ἔρωσ εἶναι ὁ υἱὸς τῶν θεῶν πλοῦτου καὶ πενίας· τῆς πενίας, διότι αἰτεῖ πάντοτε, τοῦ πλοῦτου, διότι εἶναι ἐλευθέριος.

Ἔνας ποῦ ξέρει πολλά.— Ὁ ἔρωσ εἶναι ἀφοσίωσις ἀπέραντος, θυσία παντοτεινὴ εἰς τὴν ἀγαπῶσαν ψυχὴν.— Εἶναι παῖς ἔχων ἀνάγκη ὁδηγοῦ· εἶναι δὲ τυφλὸς προσπαθὼν νὰ παρασύρῃ καὶ τὸν ὁδηγόν του, ἵνα συμπέσωσιν εἰς τὸ βάραθρον, ἀφ' οὗ τυφλώσῃ καὶ αὐτόν.— Εἶναι ἄτακτος πείνα, ἣν αἰσθάνεται τις δι' ἐν εἶδος φαγητοῦ, ἀγνοῶν καὶ αὐτὸς τὴν αἰτίαν.— Ὁ ἔρωσ εἶναι τι, οὗ ἀγνοεῖται ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.— Ὁ ἔρωσ εἶναι θάνατος, δὲν χάνει δὲ διάκρισιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.— Ὁ ἔρωσ εἶναι ἀλλόκοτος Θεός.— Ὁ ἔρωσ εἶναι ἐχθρὸς καὶ θυμὰ του ὅλα τὰ ἔμψυχα.— Ὁ ἔρωσ εἶναι βία, βία ὅμως εὐχάριστος.— Ὁ ἔρωσ εἶναι θησαυρὸς τῆς ψυχῆς ἡμῶν, δυστυχῆς ὁ στερούμενος τούτου.— Ὁ ἔρωσ εἶναι πτηνὸν ἄδον ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γυναικός.— Ὁ ἔρωσ εἶναι χίμαιρα ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τῶν αἰσθησεων ἵνα ἐξευγενίσῃ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῶν.— Ὁ ἔρωσ εἶναι πῦρ ὅσῳ περισσώτερον σκεπάζεται, τόσῳ μᾶλλον διατηρεῖται.— Ὁ ἔρωσ εἶναι διαλείπων πυρετός, τὴν μίαν ἡμέραν ἐθεραπεύθη, ἐν ᾧ τὴν ἐπομένην ψυχορραγεῖ.— Ὁ ἔρωσ εἶναι πτηνὸν ἀποδημητικόν, ὃ ἡ γυνὴ νέα ἐτι οὔσα, περιμένει αὐτό, ἐν τῇ ὀρίμῳ ἡλικίᾳ συλλαμβάνει, ἐν δὲ τῇ προβεβηκυῖᾳ ἀφίνει αὐτὸ νὰ φύγῃ ἄκουσα.

Ὁ Σοφοκλῆς.— Ἔχει περὶ αὐτοῦ τοὺς ἐξῆς θεσπεσίους στίχους :

Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν,
ἔρωσ, ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,
ὃς ἐν μαλκακαῖς παρειαῖς νεάνιδος ἐννευχεύεις,
φοιτᾷς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς
καὶ σ' οὐτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
οὐθ' ἀμερίων ἔπ' ἀνθρώπων, ὃ δ' ἔχων μέμνηεν
σύ καὶ δικαίων ἀδίκους
φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λῶβα. κτλ.

Ἐγὼ δὲ λέγω, πῶς εἶναι ἀπ' ὅλα αὐτὰ καὶ ὅστις φαίνεται καὶ ἐτι χειρόν, ἐννευχεύει ἐν πάσῃ ζωῇ καρδίᾳ, μὴ διακρίνων ἡλικίαν. Ἐν ἀρχῇ παρουσιάζεται ἄνευ ὑποκρίσεων, γλυκύς, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, ὡς ἵνδαλμα, χωρὶς νὰ φοβηθῇ μὴ πρόωρως σκανδαλίσῃ ὑποσκιάζοντα μύστακα, ἢ μάτην συγκινήσῃ καὶ θλίψῃ καρδίαν λευκαζούσης κεφαλῆς, ἀλγούσης ἐπ' ἀναμνήσει παρελθουσῶν ἀπολαύσεων καὶ παραιτουμένης νῦν τούτων ἕνεκεν ἑλλείψεως, φεῦ!... ζωτικότητος· ἀλλ' ἐν τέλει σᾶς ἀφίνει σκληρὸς καὶ ἀπηνῆς, ὡς ἀποτέλεσμα ἔχων διὰ μὲν τοὺς ὄχι ἐξυπνοὺς, ἵνα μὴ εἴπω βλάκας, αἰσθησὶν τινα λύπης, διὰ τοὺς κατὰ καλλιτέρους βίου ἐν μαρασμῷ, καὶ διὰ τοὺς ἐξυπνοὺς, τοὺς μᾶλλον συναισθανομένους τὸ μέγεθος τοῦ πάθους τῆν... αὐτοκτονίαν.

Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ πάντα καλὸν ἀπὸ τοῦ δέλεαρ τούτου.

Ἐν Σταν. Κρίμσκαγια τοῦ Καυκάσου.

Κωνσταντῖνος Ι. Λεοντίδης.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἡ θρεπτικώτερα τροφή εἶναι ὁ κρόκος τοῦ ἑωῦ, εἶναι εὐπεπτος καὶ δὲν ἐγκαταλείπει περιττώμα, ἔχει ποσὸν τι σιδήρου καὶ θείου. Ὁ νεαρὸς κρόκος ὕψους παρέχει τροφήν 30 δράμια κρέατος· ἀρμόδια ἢ τροφή αὐτῇ εἰς τοὺς λεμφικοὺς καὶ χοιραδικούς, καὶ εἰς τοὺς ἀναρρωνύοντας. 4 κρόκοι καθ' ἑκάστην ἐσθιόμενοι μετὰ ἁλάτος ἀρκοῦσι πρὸς τροφήν ὁ κρόκος εἶναι προτιμώτερος τοῦ γάλακτος, διότι τοῦτο σπε εἶται σιδήρου, εἶναι καὶ ἀγνώτερος.

***

Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι, ἐν τῷ τρώγειν ὀπώραν, εἶναι προτιμώτερον πίνειν οἶνον παρὰ ὕδωρ. Μετὰ δὲ τὴν βρωσὴν ὀπωρῶν στρυφνῶν ὁ οἶνος καὶ τὸ ὕδωρ φαίνονται γλυκύτερα.

Τὰ ἄγυρα καλύπτοντα τὰς μὲν ἁώρους καὶ σκληρὰς ὀπώρας πέττουσιν (ὠριμάζουσι), τὰς δὲ ὠρίμους σήπουσι.

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α

Λίαν προσεχῶς ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἐν Κρίμσκαγια τοῦ Καυκάσου κ. **Κ. Ι. Λεοντίδου Καβαδίτη** μετάφρασις τοῦ «**Διοικητοῦ τῆς Μάλτας**» ἐνός τῶν καλλιτέρων ἔργων τοῦ πασιγνώστου μυθιστοριογράφου **Εὐγενίου Σύν**, μεταφρασθέντος εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Τὸ ὅλον ἔργον συνιστάμενον ἐκ 30 τυπογραφικῶν φύλλων τιμᾶται ἐν Ἀθήναις δραχ. 2,50, ἐν Τουρκίᾳ γρ. 10 καὶ ἐν Ρωσίᾳ 1 Ρούβλιον.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται καὶ παρ' ἡμῖν.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἐκ τῶν κ. κ. συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ καταχωρήσωσι εἰδοποιήσεις νὰ πέμπωσι αὐτὰς σὺντεταγμένας καὶ ἐτοίμους πρὸς δημοσίευσιν, ἵνα μὴ ἔχωσι παράπονα διὰ τὸ κακὸν τῆς εἰδοποιήσεως.

Τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς «Ἀττικῆς Ἴριδος» εὐγενῶς ἀνεδέχθησαν οἱ κάτωθι κύριοι.

Ἐν Χαλκίδι ὁ κ. Δημ. Α. Στεφάνου.

Ἐν Ἀρτηροῖ Ἀδελφοὶ Α. Καζαντζῆ.

Ἐν Ἀγχιάλῳ ὁ κ. Γεώργ. Τσακίρης.

Ἐν Βάρνη ὁ κ. Ε. Ξανθόπουλος.

Ἐν Γιουργέβῳ ὁ κ. Γεώργ. Φουρναράκης.

Ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ κ. Εὐστ. Γ. Γαλάττης.

Ἐν Κωνσταντῆζα ὁ κ. Νικ. Δημητρακάκης.

Ἐν Βραΐλα ὁ κ. Γεώργ. Κοντούρης.

Ἐν Τούλτσα ὁ κ. Γεώργ. Κοντόπουλος.

Ὁδησσῶ ὁ κ. Ἄνδρ. Β. Κουμαριανός.

Ἐν Κορθίῳ Ἄνδρου ὁ κ. Δημ. Πανταζῆς.

Ἐν Τύνφ ὁ κ. Ματθαῖος Μ. Ἀρκαλίδης.